

bindelse til aktiviteter af folkeoplysende eller anden kulturel karakter i virkeområdet (Bek. § 1, stk. 2). Folkebiblioteket har derimod ikke pædagogiske opgaver i snævrere forstand og er således ikke forpligtet til at varetage undervisning, drive studiekredse o. lign., men støtter og supplerer sådanne aktiviteter gennem sin almindelige virksomhed. Om forpligtelserne i forhold til undervisnings- og andre institutioner henvises til bem. til § 3.

Materialesamlingerne skal dels omfatte bøger, hvorved også forstås tidsskrifter, aviser og musikaler altså bogligt materiale i videre forstand, dels audiovisuelle samlinger.

Ved audiovisuelle samlinger forstås i denne forbindelse materialer, som konserverer lyd eller billede, fx grammofonplader, lydånd, dias, film, m. v. og det til dette materiales udnyttelse på stedet nødvendige apparatur incl. radio og fjernsynsmottager. Endvidere billedkunst, hvorved menes mangfoldiggjort kunst som grafik, fotografier, plakater og reproduktioner, og unikke kunstværker som tegninger og akvareller, men ikke malerier, skulpturer og kunsthåndværk.

At folkebibliotekernes tilbud også omfatter audiovisuelle materialer er et naturligt led i den almindelige udvikling. Det audiovisuelle materiale og apparatur har vundet en stadig større udbredelse, ikke mindst i skolernes undervisning, og det har på en helt anden måde end tidligere vænnet befolkningen til at modtage viden og oplevelse gennem lyd og billede parallelt med læsning. I visse tilfælde må de audiovisuelle materialer endog anses for at være et mere velegnet informationsmateriale end litteratur, ikke mindst for svagtseende, læseretarderede og på anden måde handicappede.

Folkebibliotekernes formidling af audiovisuelle materialer blev først gang lovfæstet i nugældende bibliotekslov (§ 1). Der blev i bekendtgørelsen (§ 22, stk. 3) indført en vis begrænsning i adgangen til at anskaffe audiovisuelt materiale, idet denne indtil videre er gjort afhængig af en godkendelse fra biblioteksdirektøren. Kriteriet for godkendelse er især „størrelsen af bibliotekets bogbestand og årlige bogkonto“. Dette godkendelseskrav er ikke videreført i lovforslaget. Med hjemmel i nugældende lovs § 2, stk. 2, 2. punktum bestemmes det endvidere i bekendtgørelsens § 25, stk. 2, at den frie låneret indtil videre ikke skulle omfatte audiovisuelle samlinger. Denne bestemmelse foreslås midlertidigt opretholdt, se bemærkningerne til § 2 stk. 3. Om visse begrænsninger i pligten til udlån se det følgende afsnit (om apparatur) og bemærkningerne til § 10.

At folkebiblioteket skal stille samlingerne til rådighed betyder som hovedregel, at alt materiale dels

skal kunne benyttes på stedet, dels skal kunne hjemlânes, medens det må afhænge af kommunalbestyrelsens beslutning, om det audiovisuelle apparatur skal kunne hjemlânes.

Materialesamlingerne skal opbygges, så de tilgodeser alle aldersklasser, også børn under skolealderen.

Endelig skal materialet udnyttes i funktionen som informationscentral. Denne forpligtelse er ikke nævnt i den nugældende lov, men påhviler bibliotekerne i henhold til § 1, stk. 1, sidste punktum i bekendtgørelse om folkebiblioteker. Der sigtes til den form for service, der også benævnes referencevirksomhed, og som består i, at enkeltbenyttere, institutioner eller virksomheder ved personlig, telefonisk eller skriftlig henvendelse til et bibliotek kan få besvaret spørgsmål eller få konkrete oplysninger, få henvisninger til eller foretagelser over litteratur og andet materiale om et givet emne osv. Informations- eller referencevirksomhed af denne art er et naturligt og vigtigt led i bibliotekets virksomhed. Bestemmelsen er derfor optaget i selve loven for at understrege betydningen af, at denne opgave udbygges dels i det enkelte bibliotek, dels i et samarbejde mellem bibliotekerne, idet forespørgsler, der ikke kan besvares af det pågældende bibliotek, bør videresendes til et andet, evt. til en instans uden for folkebibliotekerne. Ved materialesamlingens sammensætning må der tages hensyn til denne virksomhed, således at der i et bibliotek findes en samling af referenceværker, der står i rimeligt forhold til virkeområdets størrelse.

Enhver af de her nævnte obligatoriske folkebiblioteksfunktioner: materialernes benyttelse på stedet eller ved hjemlån og informations- eller referencevirksomheden skal være vederlagsfri for benytteren. Princippet om vederlagsfri biblioteksbenyttelse, der har været gældende i lovgivningen siden 1950 og nu må betragtes som almindeligt anerkendt — også internationalt, som udtrykt i UNESCO-manifestet 1972 om folkebiblioteker — er således videreført.

I § 1 er det altså angivet, hvad forpligtelsen til at etablere en folkebiblioteksbetjening under alle omstændigheder indebærer med hensyn til arten af materialer og de måder, hvorpå de skal stilles til rådighed for benytterne. Det er herefter overladt til kommunalbestyrelserne at afgøre, om man hertil ønsker at føje andre egnede materialer eller andre former for formidling, fx en kulturel arrangementsvirksomhed, som den der allerede finder sted i et stigende antal biblioteker, jfr. de indledende bemærkninger til lovforslaget.

For så vidt sådanne andre arbejdsområder indgår som integrerede led i folkebiblioteksvirksomheden